
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טיפול זוגי ומשפחתי בגישה מערכתית רב-דורית - 3358

תאריך עדכון אחרון 29-07-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים שיף

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miriam.schiff@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד 14:00-15:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הפרקטיקום יעסוק בטיפול ביחסים, זוגות, או משפחות מתוך התייחסות משפחתית בדגש על המודל התיאורטי של מורי בואן "גישה בינדורית" Therapy Family Transgenerational. כמו כל הגישות המשפחתיות, גישה זו סבורה שנכון יותר להתייחס למשפחה כיחידה ולא כאוסף של פרטים. גישה זו רואה בעיה של פרט או של המשפחה כולה מפרספקטיבה בינדורית ומוצאת מקום לראות את מקור הבעיה ואת השתלשלותה בדורות הקודמים של כל אחד מבני הזוג. כמו כן הגישה סבורה שבכל אחד מבני המשפחה קיים מתח בסיסי בין הרצון לחיבור לבין הרצון לנפרדות. מתח זה יוצר חרדה ולעתים חרדה כרונית ומקשה על התפתחות פרטים במשפחה וצמיחה של המשפחה כולה. תפקיד המטפל להפחית חרדה זו בין השאר על ידי העלאת המובחנות של פרט או פרטים בתוך המשפחה, התבוננות עצמית ולקיחת אחריות אישית (statements-l). מקומו של הטיפול על פי גישה זו בהקשרים חברתיים ותרבותיים יידון אף הוא תוך התייחסות למקרים שיובאו על ידי משתתפי הקורס.

מטרות הקורס:

הקורס יתבסס על הצגות טיפולים של המשתתפים מעבודתם בשדה תוך בחינת האופן בו שימוש במונחים הלוקחים מהגישה הבינדורית כמו: העברה בינדורית, מובחנות, משולשים וניתוקים רגשיים מסייע להבנת הקושי של המשפחה וסולל את דרכי הטיפול בה. הקורס גם יבחן יישום של גישה זו בקרב משפחות הפונות לטיפול של העובד הסוציאלי סביב מצבי חיים ספציפיים כמו התמכרות של אחד מבני המשפחה, אלימות במשפחה, טראומה או משבר משפחתי, בעיה רפואית של אחד מבני המשפחה. כמו כן, הוא יבחן את חולשות הגישה והמצבים בהם מתאים לשלב בטיפול גישות מערכתיות אחרות כמו אלה המדגישות הקשרים חברתיים ותרבותיים במהלך הטיפול.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים להעמיק את הקישור בין תיאוריה לפרקטיקת הטיפול המשפחתי בגישת הקורס, לפתח מודעות לשיקולים שלהם בטיפול במשפחות ולהרחיב את רפרטואר התגובות וההתייחסות שלהם לזוגות, משפחות או יחידים שבטיפולם.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, חומר מוקלט שיועלה במודל, הצגות מקרים של תלמידים ודיונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מושגי יסוד של הגישה הבינדורית

הערכת משפחה

זוגות עם חיבור יתר (היעדר נפרדות) וזוגות מנותקים

טיפול משפחתי בטרומה על פי בואן

טיפול במתבגרים על פי בואן: תמיכה בהעלאת המובחנות

הגישה הבינדורית בהקשר חברתי-תרבותי
טיפול משפחתי בבעיות ספציפיות בהתאם למקרים שיביאו המשתתפים (לדוגמה, משפחות של מכורים,
אלימות במשפחה, משפחות שחוו שכול, משפחות בהם אחד מבני המשפחה חולה)

חומר חובה לקריאה:

מאירס, י. (2011). המשגת מקרה. בתוך נ. מור, י. מאירס, צ. מרום, א. גלבוש-שכטמן (עורכים),
טיפול קוגניטיבי-התנהגותי בילדים: עקרונות טיפוליים (עמ' 17-33). תל-אביב: דיונון.

- Ballard, M. B., Fazio-Griffith, L., & Marino, R. (2016). Transgenerational Family Therapy: A Case Study of a Couple in Crisis. *The Family Journal*, 24(2), 109-113. doi:10.1177/1066480716628564
- Brown, J., & Wright, J. (2010). Inviting each partner out of the fusion: Bowen Family Systems Theory and couple therapy. *The CAPA Quarterly*, 2, 17-20.
- Erdem, G., & Safi, O. A. (2018). The cultural lens approach to Bowen family systems theory: Contributions of family change theory. *Journal of Family Theory & Review*, 10(2), 469-483. doi:10.1111/jftr.12258
- Goff, B. S. N., & Smith, D. B. (2005). Systemic traumatic stress: The couple adaptation to traumatic stress model. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 145-157. doi:10.1111/j.1752-0606.2005.tb01552.x
- Kaplan, S. G., Arnold, E. M., Irby, M. B., Boles, K. A., & Skelton, J. A. (2014). Family systems theory and obesity treatment: Applications for clinicians. *ICAN: Infant, Child, & Adolescent Nutrition*, 6(1), 24-29. doi:10.1177/1941406413516001
- Knauth, D. G. (2003). Family Secrets: An illustrative clinical case study guided by Bowen family systems theory. *Journal of Family Nursing*, 9(3), 331-344. doi:10.1177/1074840703255451
- Kolbert, J. B., Crothers, L. M., & Field, J. E. (2012). Clinical interventions with adolescents using a family systems approach. *The Family Journal*, 21(1), 87-94. doi:10.1177/1066480712456826
- Licht, C., & Chabot, D. (2006). The Chabot emotional differentiation scale: A theoretically and psychometrically sound instrument for measuring Bowen's intrapsychic aspect of differentiation. *Journal of Marital and Family Therapy*, 32(2), 167-180. doi:10.1111/j.1752-0606.2006.tb01598.x
- MacKay, L. (2012). Trauma and Bowen family systems theory: Working with adults who were abused as children. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 33(3), 232-241. doi:10.1017/aft.2012.28
- MacKay, L. M. (2017). Differentiation of self: Enhancing therapist resilience when working with relational trauma. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 38(4), 637-656. doi:10.1002/anzf.1276
- Murray, C. E. (2006). Controversy, constraints, and context: Understanding family violence through family systems theory. *The Family Journal*, 14(3), 234-239. doi:10.1177/1066480706287277
- Sperry, L. (2005). Case Conceptualization: A Strategy for Incorporating Individual, Couple and Family Dynamics in the Treatment Process. *The American Journal of Family Therapy*, 33(5), 353-364. doi:10.1080/01926180500341598

van Ecke, Y., Chope, R. C., & Emmelkamp, P. M. (2006). Bowlby and Bowen: Attachment theory and family therapy. *Counseling & Clinical Psychology Journal*, 3(2), 81-108.

Wright, J. (2009). Self-Soothing — A recursive intrapsychic and relational process: The contribution of the Bowen theory to the process of self-soothing. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 30(1), 29-41. doi:10.1375/anft.30.1.29

חומר לקריאה נוספת:

חומר לקריאה נוספת יופץ בין התלמידים באופן המותאם לתיאור המקרה של אותו שבוע.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 10 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

- חובה להיות נוכחים בכל השיעורים.
- לאורך הקורס יידרש הסטודנט להיות בקשר טיפולי עם זוגות, משפחה או יחידים- בגישה מערכתית משפחתית (לפחות 3 מקרים טיפוליים במהלך שנת הלימודים).
- ניהול יומן טיפול ובו רישום שוטף של כל פגישות הטיפול. היומנים יוגשו לקריאה בסוף כל סמסטר. יש לסכם לפחות 12-13 פגישות בכל סמסטר ובסה"כ 25 פגישות.
- הצגת הטיפול בכיתה - כל סטודנט יציג את הטיפול פעמיים במהלך הקורס תוך שימוש בקטעי היומן.
- תרגיל אמצע שנה - דיון בסוגיה תיאורטית העולה מן הטיפול (30%)
- עבודת סיכום הטיפול - תוגש בסוף השנה (60%)
- הגשת יומן הטיפול והצגת המקרים בכיתה הינם תנאי להגשת העבודה המסכמת (10%)